ATLASUL MULTIMEDIA PROZODIC ROMÂN (AMPRom)

ADRIAN TURCULEȚ

1. AMPRom ŞI AMPER-ROM

Marea asemănare a celor două acronime nu este deloc întâmplătoare. AMPER-ROM[ÂNIA] este o parte integrantă a proiectului AMPER[1] – *Atlas multimédia prosodique de l'Espace Roman* (adică partea atlasului prozodic romanic consacrată domeniului limbii române) şi, totodată, face parte şi din proiectul AMPRom: toate localitățile cercetate pentru AMPER-ROM vor intra în rețeaua de puncte a atlasului prozodic român. AMPRom preia, cu unele dezvoltări proprii, concepția, metodologia şi instrumentele de lucru elaborate în cadrul proiectului romanic. Prezentarea proiectului AMPRom în cele ce urmează va reliefa asemănările esențiale de metodă, dar şi deosebirile dintre proiectele romanic şi cel românesc.

2. CORPORA

2.1. Corpusul fix

Ancheta pentru AMPRom lucrează cu **două chestionare.** Primul chestionar formează legătura directă cu proiectul romanic, fiind cel utilizat pentru AMPER-ROM. Este o listă de 45 de enunțuri structurate după criterii silabico-accentuale şi morfo-sintactice unitare pentru toate varietățile romanice. Enunțurile au structura sintactică SVO (obişnuită în toate limbile romanice şi mai echilibrată din punct de vedere comunicativ şi intonațional) în care S şi O se pot substitui şi primesc, pe rând, expansiuni adjectivale sau, în lipsa unor adjective cu strucura fonetică dorită, determinări prepoziționale. Se foloseşte un număr cât mai redus de lexeme, pentru ca acestea să apară în toate pozițiile posibile. Cu excepția formei verbale bisilabice,

[1] Pentru informații cu privire la AMPER trimitem la site-ul de la Grenoble: http://w3.u-grenoble 3.fr/dialecto/ AMPER/amper.html. Un raport asupra acestui proiect (însoțit de un DVD cu anchetele realizate până la acea dată) a fost publicat în 2011, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la lansarea proiectului: Mairano 2011; vezi şi Turculeț 2007. Bibliografia publicațiilor legate de proiectele AMPER-ROM şi AMPRom se poate vedea în raportul menționat aici şi pe site-urile celor două proiecte.

FD, XXXII, Bucureşti, 2013, p. 157–172

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

toate lexemele sunt trisilabice şi cu tipuri accentuale diferite: oxiton, paroxiton şi proparoxiton. Ilustrăm aceste trăsături prin două enunțuri (simple şi cu extensiuni), a căror structură este simbolizată prin grupul de litere precedent:

twk *Nevasta vede un căpitan*	kwt *Un căpitan vede nevasta*
fwk *Nevasta frumoasă vede un căpitan*	gwk *Un căpitan elegant vede nevasta*
twg *Nevasta vede un căpitan elegant*	kws *Un căpitan vede nevasta frumoasă*

Structura fixă a enunțurilor corespunde obiectivului central al proiectului AMPER: de a facilita o analiză acustică strictă, fizico-matematică, a relațiilor dintre accentul lexical (*stress*), accentul tonal (*pitch accent*) şi poziția acestora în structura enunțului şi în conturul intonațional al acestuia. Enunțurile trebuie rostite în cele două modalități de bază: enunțiativă şi interogativă. Mai trebuie precizat că se urmăreşte obținerea unor rostiri „normale" (fără conotații afective sau cu modele ritmico-intonaționale contrafăcute) şi cu intonație *neutră (neutrală),* adică fără reliefarea specială a vreunui constituent. În opoziție cu „focalizarea restrânsă" (*narrow focus*) a unui/unor constituent/-enți, asemenea enunțuri sunt numite cu focalizare largă (*broad focus*): întreaga propoziție constituie informația nouă pe care vrea să o comunice vorbitorul; o uşoară proeminență are elementul final, datorită funcției modale a conturului terminal. Fiecare enunț este repetat de mai multe ori, anchetatorul urmărind să obțină cel puțin trei repetiții cu intonație neutrală. Indicativul complet al unui enunț este, de exemplu, 9A01twka1[2]. Luând în considerație faptul că adverbul de negație *nu* poartă, adesea, accentul sintactic (nuclear) în diverse varietăți ale limbii române, am introdus în chestionarul AMPER-ROM, în plus, modalitățile enunțiativă negativă şi interogativă negativă. Astfel, numărul minim al enunțurilor obținute de la un informator va fi 45 × 4 (modalități) × 3 repetiții = 540.

Al doilea chestionar al AMPRom este alcătuit din cca. 370 de chestiuni (numărul total al enunțurilor diferă în funcție de răspunsurile primite), dintre care 128 sunt obligatorii (91 se cer de 3 ori şi 37 numai o dată, cu condiția ca enunțul obținut să fie reprezentativ) şi cca. 60 facultative (care se aplică, în medie, o dată la 4–5 localități, cu informatorii mai buni).

În anchetă chestionarul al doilea se aplică prima dată. Inițial, l-am conceput cu scopul expres de a suplini renunțarea, în multe puncte, la corpusul semispontan (MapTask), prin introducerea unor propoziții mai simple şi mai puțin rigide (în unele cazuri se pot obține chiar variante diferite pentru acelaşi tip de enunț, de ex., *Cât costă ceapa?, Cât e ceapa?, Cum dai ceapa?*). Asemenea propoziții au darul de a facilita apropierea dintre anchetator şi informatori, de a-i familiariza pe aceştia cu procedeul de bază al anchetei: realizarea unor situații de vorbire cu ajutorul mijloacelor verbale. Introducând tipuri noi de enunțuri, am simțit nevoia de a

[2] Primele semne de dinaintea structurii *twk* indică domeniul limbii române, Moldova, oraşul Iaşi, informatorul 1 (feminin) (cf. *infra*), după *twk* (indicativul enunțului) urmează modalitatea *a* = asertivă şi numărul repetiției: 1 = prima, 2, 3...

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

include şi alte structuri morfo-sintactice (fără iluzia de a le putea epuiza). Vom prezenta în continuare tipuri noi de propoziţii cerute în chestionarul AMPRom:

– structuri VO (cu subiect inclus) cu final oxiton, paroxiton, proparoxiton, utilizate cu cele patru modalităţi: *L-am văzut pe Ion/Vasile/fetele. Nu l-am văzut pe Ion/Vasile/fetele. L-ai văzut pe Ion/Vasile/fetele? Nu l-ai văzut pe Ion/Vasile/fetele?* structura VO cu extensiune simplă a verbului: *L-am văzut pe Ion la biserică.* sau cu extensiune alternativă/disjunctivă: *L-ai văzut pe Ion la biserică sau la cârciumă? L-am văzut pe Ion la biserică, nu la cârciumă.*

– structuri VS: *Vine Ion. Vine Ion? Cine vine?*

În unele enunţuri precedente s-au avut în vedere posibilităţile de schimbare a topicii cu implicaţii privind structura morfo-sintactică (VO → OV, VS → SV) şi, mai ales, informaţională a propoziţiei: *Pe Ion l-am văzut. Pe Ion nu l-am văzut. Pe Ion l-ai văzut? Pe Ion nu l-ai văzut? Vine Ion. Ion vine.*

– enunţiative cu enumerare: *Am fost la piaţă şi am cumpărat: cartofi, ouă, lapte, fructe...*[obiecte la alegerea informatorului]; [zilele săptămânii:] *luni, marţi, miercuri, joi, vineri, sâmbătă (şi) duminică.*

– cu negaţie dublă: *N-a venit nimeni la noi.*

– exclamative: *Atâta-i/aşa-i de harnică! Ce batic frumos ai!*

– imperative – ordin: *Lasă-mă-n pace! Dă-mi pace!*; rugăminte: *Ana, dă-mi un măr (te rog)!*

– dubitative: *Să mă duc, să nu mă duc...*

– suspensive (ameninţare): *Apucă-te/Pune mâna/Ia şi-nvaţă, că de nu...*

– asertive de contrazicere: [Eu cred că vine Vasile.] *Nu.* ***Ion*** *vine.* (Tu ai spart mingea!) – *Ba nu.* ***Tu*** *ai spart mingea/ai spart-o.*

– trecerea de la vorbirea indirectă la cea directă, propoziţii intercalate: 74a *Tata mi-a zis: du-te repede şi cheam-o pe soră-ta!,* 74b *Du-te repede şi cheam-o pe soră-ta! mi-a zis tata.* 74c *Du-te repede – mi-a zis tata – şi cheam-o pe soră-ta!*

– interogative totale disjunctive: *Vii sau nu vii? Cumperi mere sau pere?;* cu enumerare: *Cumperi mere, pere sau nuci?*

– interogative cu dublă negaţie: *Nu vine nimeni la noi?*

– interogative totale de confirmare: 55b *Pleci mâine la Iaşi, nu-i aşa?* 55c *Pleci mâine la Iaşi, da?* 55d *Pleci mâine la Iaşi, nu?* [Când ştii că interlocutorului îi este foame] *Ţi-i foame?;* de aşteptare: *Se putea să nu facă el o poznă?!*

– interogative totale exclamative/afective: (surpriză) *Bei vin?!;* (ameninţare) *Te mai las eu altădată (la disco)?!*

– interogative parţiale cu diferiţi relatori: *Ce faci mâine? Cu cine-ai vorbit la şcoală? De ce n-ai fost duminică la biserică? Cum te cheamă? Unde te duci/ mergi?*

– interogative parţiale duble: *Unde te duci şi când te-ntorci?*

– interogative parţiale exclamative: [Când nu-ţi convine ceea ce a spus partenerul] *Ce-ai zis?! Ce?!,* (rugăminte) *De ce nu vrei să vii?!*

– interogative parţiale fatice: *Ce (mai) faci?, Ce mai zici? Cum o mai duci?*

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

– interogative totale ecou: [Te gândeşti, repetând întrebarea] *Cine vine?(Cred că Ion vine).*

– vocative de adresare, de insistență şi „la distanță" ale unor nume proprii feminine: *Ana, Maria, Ileana* şi masculine: *Ion, Mihai, Vasile*.

– utilzarea unor modalizatori (adverbe, verbe): *Chiar vine Ion? Oare vine Ion? Sigur/ precis/Numaidecât/Neapărat (că) vine (Ion), Poate/Cred (că) vine (Ion), S-ar putea să vină (Ion)*.

– mai multe propoziții simple coordonate: *Azi m-am sculat la ora 6, m-am spălat, am mâncat...*

– fraze cu subordonare cu topică diferită a regentei: 72a *Când am ajuns la piață, ploua cu găleata.* [Se foloseşte expresia uzuală.] 72b *Ploua cu găleata, când am ajuns la piață.*

O propoziție redusă la verb (cu subiect subînțeles sau inclus) este cerută în trei modalități: *Aşteaptă. Aşteaptă? Aşteaptă!*, ilustrând situația în care intonația este singurul mijloc de exprimare a modalității.

Spre deosebire de chestionarul AMPER care vizează intonația *neutrală* („cu focalizare largă"), chestionarul AMPRom, pe lângă tipurile de enunțuri cu nuanțe afective, exclamative, imperative ilustrate mai sus, urmăreşte să obțină *focalizarea restrânsă* a unor constituenți în enunțuri obținute anterior cu intonație neutrală. După aplicarea chestionarului AMPER-ROM, se reia primul enunț: *Nevasta vede un căpitan* la cele patru modalități, cerându-se, pe rând, focalizarea fiecărui constituent prin emfaza intensivă, informațională (*rema*), ca răspuns la întrebări parțiale de tipul [Cine vede-un căpitan?] ***Nevasta*** *vede-un căpitan* sau cu focus corectiv [Fata vede un căpitan?] *(Nu.)* ***Nevasta*** *vede-un căpitan.* Se cere apoi focalizarea adjectivelor din *Nevasta* ***frumoasă*** *vede-un căpitan* şi *Nevasta vede-un căpitan* ***elegant.***

Unele întrebări ale chestionarului AMPRom cer, de asemenea, focalizarea unui anumit constituent (însoțită, frecvent, de schimbarea topicii): *L-ai văzut pe* ***Vasile****? (Da) pe* ***Vasile*** *l-ai văzut?* ***Vine*** *Ion? Vine* ***Ion****? Ion* ***Vine*** *vine?* ***Vine*** *Ion. Vine* ***Ion./Ion*** *vine.* ***Mănânci*** *peşte? Mănânci* ***peşte****?/* ***Peşte*** *mănânci?*

Partea facultativă a chestionarului AMPRom (cca 60 de chestiuni, dar cu răspunsuri multiple) cuprinde aspecte considerate (în urma experienței pe teren) ca fiind mai dificile: enunțiative cu intonație de suspensie, de contrazicere, intercalate, interogative totale de confirmare, exclamative, interogative parțiale exclamative, ecou. Se mai cer unele formule de salut (obişnuite, ocazionale), de politețe, îndemnuri, imprecații, lamentări, strigăte de ajutor, tipuri de afirmații sau negații cu intensificatori; unele expresii idiomatice (multe dintre acestea cercetate la nivelul limbii literare de L. Dascălu Jinga): *da de unde, nu mai spune, ce folos, nici vorbă/pomeneală, cum/unde să..., da mai ştii?, ei şi?, (m)de, iote/iete măi!* Anchetatorii pot înregistra şi alte expresii locale.

Indicativul unui enunț din lista AMPRom redă locul anchetei, informatorul, numărul întrebării şi al repetiției (când este o singură repetiție, cifra ultimă este 1),

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

de ex., 9A011a2 = Iaşi, inf.1, chestiunea 1, primul aspect al chestiunii (a), repetiția a doua.

Prin cel de al doilea chestionar[3], *AMPRom sporeşte informațiile referitoare la intonația limbii române, atât prin diversitatea structurilor morfo-sintactice investigate, cât şi prin abordarea altor aspecte ale intonației decât cel neutral.*

2.2. Corpusul semispontan

AMPER şi-a propus realizarea a încă două corpusuri: „semispontan" şi „spontan", care să permită completarea şi verificarea datelor cuprinse în corpusul fix. La alcătuirea corpusului semispontan (semiliber) se optează pentru utilizarea procedeului MapTask. După prima sa utilizare, pentru engleză (Anderson *et alii* 1991), acest procedeu este folosit în mod curent pentru realizarea unor corpusuri de înregistrări de limbă vorbită în forma sa de bază, cea dialogală. Tehnica constă în faptul că doi subiecți dialoghează pe baza a două schițe topografice (cu unele diferențe între ele, care facilitează schimbul de replici), realizând o călătorie imaginară comună. Reprezentarea unor obiecte anumite, poate determina ocurența unor cuvinte şi enunțuri urmărite de cercetător[4].

În anchetele pentru AMPRom, procedeul MapTask a fost aplicat în majoritatea anchetelor realizate în mediul urban. În localități rurale, procedeul s-a dovedit mai dificil de folosit, întrucât vorbitorii nu sunt obişnuiți cu călătorii/excursii în care să se ghideze pe baza unor hărți/planuri turistice. Al doilea chestionar AMPRom substituie, în mare măsură, procedeul MapTask, datele obținute în cadrul dialogului susținut între anchetator şi informator fiind apropiate de comunicarea spontană (semispontane).

2.3. Corpusul spontan

Acest corpus este format din înregistrări libere ale unor texte narative (scurte povestiri ale unor întâmplări ale subiecților) sau descriptive (diverse acțiuni, obiceiuri locale). Pentru obținerea unor conversații dialogate se înregistrează discuții libere între vorbitori locali sau între anchetator şi unul sau mai mulți informatori. Punctul de plecare este, adesea, înregistrarea datelor biografice ale subiecților. Toate enunțurile formulate de informatori în cursul anchetei cu chestionar (de la ezitări vocalizate sau simple afirmații/negații de tipul *da, nu*, la autocorectări, observații sau aprecieri mai ample) se înregistrează în fişierele „alte

[3] Chestionarul a suferit modificări în urma practicii de teren, renunțându-se la unele întrebări care se repetau sau păreau prea dificile, pe de altă parte, adăugându-se unele chestiuni noi. Aserțiunea că niciun chestionar nu poate tinde să fie „complet" este cu atât mai valabilă în domeniul complex şi variabil al prozodiei. Împărțirea listei de enunțuri într-o parte obligatorie şi alta facultativă ține seama de capacitatea informatorilor de a „suporta" un chestionar amplu, chiar aplicat în mai multe reprize.

[4] Pentru mai multe detalii, vezi Bibiri, Panaite, Turculeț 2012.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

enunțuri" sau „fragmente de conversație". În fișierul „alte enunțuri AMPER" se stochează enunțurile cu ezitări, pauze, reformulări sau cu alte modele intonative decât cele considerate „neutrale".

3. REȚEAUA DE PUNCTE

Rețeaua cuprinde spațiul tradițional al limbii române, circumscris de ALR, cu cele patru dialecte ale sale: dacoromân, aromân, meglenoromân şi istroromân. Pentru a respecta modul de codificare al AMPER, care a atribuit limbii române indicativele 90–99, am împărțit domeniul românesc în *diviziuni*, care, în cadrul dialectului dacoromân, sunt provinciile istorice mari, împărțite, la rândul lor, în *arii/zone*: Moldova (Moldova în sens restrâns, Bucovina şi Basarabia), Transilvania (Transilvania propriu-zisă, Maramureşul, Crişana, Banatul), Muntenia (Muntenia, Oltenia, Dobrogea), la care se adaugă diviziunile *dacoromâna din Ucraina* (Bucovina de nord, Maramureşul de nord şi sudul Basarabiei), *dacoromâna din Serbia şi Bulgaria* (Vojvodina, Valea Timocului) şi *dacoromâna din Ungaria*. Domeniile *aromân (macedoromân*), *megleno-român* şi *istroromân* se divid după țările în care se vorbesc aceste dialecte: Grecia, Albania, R. Macedonia şi Bulgaria pentru aromână, Grecia şi R. Macedonia pentru meglenoromână, Croația pentru istroromână[5]. Se adaugă *aromâna* şi *meglenoromâna din Dobrogea.* În total sunt 19 zone simbolizate prin câte o literă majusculă: A, B, C... În fiecare zonă se pot cerceta (fără a depăşi 9 simboluri) câte 10 localități. Indicativul cu care este stocat fiecare enunț este format, în prima parte, din cifra 9 – indicativul limbii române în AMPER; o literă pentru una din cele 19 zone; o cifră de la 0 la 9 pentru punctul anchetat. Urmează indicativul informatorului, al enunțului (din AMPER-ROM) sau numărul întrebării (în cazul enunțurilor din lista AMPRom), ultimul dintre cele nouă simboluri fiind numărul repetiției (cf. *supra*).

Pentru AMPRom ne-am propus două rețele de puncte: prima rețea formată din 20 de oraşe mai mari, centre istorice şi culturale, care are ca obiectiv cercetarea variației intonației la nivelul limbii naționale de cultură (numită curent limba literară), în varianta orală, colocvială a acesteia şi a doua rețea, formată din cca. 30 de localități rurale, urmărind cercetarea intonației la nivelul graiurilor dacoromâne şi al dialectelor româneşti balcanice. Localitățile rurale cercetate sunt, în cea mai mare parte, puncte de anchetă din ALR şi/sau din atlasele regionale (NALR/ALRR).

Ne-am propus ca, în măsura posibilităților, în localitățile cu populație majoritară bilingvă, să facem anchete duble: pentru română şi pentru cea de a doua/prima limbă. Până în prezent au fost făcute asemenea anchete la Cahul şi Cernăuți (română şi rusă) şi în Albania (aromână şi albaneză).

[5] La reprezentarea istroromânei s-ar putea renunța, avându-se în vedere situația actuală precară a acesteia.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

4. INFORMATORII

În localităţile rurale se lucrează, de regulă, cu doi informatori: **1** şi **2** (femeie, bărbat), originari din localitate, cu vârsta medie între 30 şi 50 de ani (uneori, şi mai tineri sau mai în vârstă, dacă îndeplinesc condiţiile psiho-fizice necesare), reprezentativi pentru vorbirea locală (după aprecierea altor localnici, verificată de anchetator), cu şcoala generală sau şi profesi-onală (în unele cazuri cu liceu). În centrele urbane se folosesc şi cel puţin doi subiecţi cu studii superioare (în unele cazuri, au fost anchetaţi numai aceştia): **5** şi **6** (femeie, bărbat) care vorbesc în mod curent limba literară. În cazurile (destul de numeroase) în care subiecţii 5 şi 6 sunt profesori, se evită ca aceştia să aibă specialitatea limba română sau o limbă străină. Când sunt mai mult de patru informatori, aceştia primesc indicativele 3, 4, respectiv 7, 8, după starea lor socioculturală.

Pe lângă capacitatea de a vorbi firesc, spontan, în condiţii de anchetă, deosebit de importantă este calitatea vocii informatorilor, care trebuie să fie clară şi normală, fără căderi sau distorsiuni (*regular voice*).

5. CULEGEREA DATELOR

Modalitatea generală este înregistrarea datelor în anchete pe teren, la locuinţa subiecţilor sau în camere puse la dispoziţie de diferite instituţii: primărie, şcoală, cămin cultural, universitate. Prin anchetele pe teren, AMPER(-ROM) şi AMPRom introduc tradiţia geolingvisticii şi în domeniul geoprozodiei, despărţindu-se de fonologia de laborator (*Laboratory Phonology*), metoda dominantă în paradigma actuală a cercetărilor prozodice.

Ancheta pe teren poate culege date autentice, mai apropiate de vorbirea normală a informatorilor, în primul rând, prin faptul că se renunţă total la *citirea* enunţurilor vizate[6], care introduce, de obicei, o intonaţie specifică, diferită de cea a limbii vorbite. Deplasarea pe teren nu este însă suficientă pentru fiabilitatea datelor. Luând ca premisă faptul că sunt asigurate condiţii tehnice normale (aparat de înregistrare profesional, acustica bună a încăperii), în ancheta prozodică, rolul cercetătorului este deosebit de important, atât în alegerea informatorilor, cât şi în conducerea anchetei.

De obicei, ancheta începe cu discuţii între cercetător şi unul sau mai mulţi localnici, în cursul cărora anchetatorul are posibilitatea să observe modelele intonaţionale folosite de localnici, spontaneitatea vorbirii lor şi să-i aleagă pe informatorii cei mai potriviţi. Aceste discuţii pot fi înregistrate pentru corpusul spontan al anchetei. Urmează aplicarea chestionarului AMPRom, care nu pune

[6] Informatorii mai grăbiţi cer anchetatorului să le dea foaia cu propoziţii, ca să le citească, sub pretextul că, astfel, ancheta va dura mai puţin timp.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

probleme deosebite la majoritatea întrebărilor (cele obligatorii) şi apoi a listei de enunțuri fixe a AMPER-ROM. La aceasta din urmă, se fixează mai întâi cuvintele şi sintagmele folosite, verificându-se dacă informatorii le cunosc şi le pot folosi, inclusiv cele două sintagme mai puțin uzuale, introduse din motive fonetice: *nevastă tinerea* şi *căpitan repede.* Când subiectul nu cunoaşte/nu poate folosi corect un cuvânt, acesta este înlocuit; cazuri mai frecvente de acest fel au fost în anchetele realizate la aromâni şi meglenoromâni, unde ambele chestionare au suferit modificări substanțiale.

Metoda de bază a anchetei pentru corpusul fix este *chestionarea indirectă,* care, aplicată la prozodie, înseamnă realizarea prin mijloace verbale (şi/sau prin gesturi, indicare, mimică) a unei situații de vorbire care să provoace folosirea enunțului vizat. Anchetatorul intervine, când şi cât este cazul, pentru obținerea formei morfo-sintactice „fixe" a enunțului.

Stilul „neutral" al intonației coincide, de regulă, cu expresia cea mai directă, mai puțin controlată de către vorbitor a enunțului, comunicat ca informație unitară, fără sublinierea vreunui constituent. Pentru evitarea unei repetări mecanice, cele trei repetiții minimale nu sunt cerute succesiv, ci în reprize diferite. Între timp se pot realiza alte aspecte ale anchetei sau se pot face pauze mai scurte sau mai lungi. Anchetatorul trebuie să urmărească modelul intonațional folosit de subiect într-un anume tip de enunț şi, în caz de schimbare a acestuia la a doua sau a treia repetiție, să verifice care variantă este cea adecvată. Se cere repetarea enunțului respectiv, sugerându-se informatorului, de exemplu, să nu sublinieze („accentueze", „apese" pe) un anumit cuvânt. Nu trebuie, desigur, să se insiste (prin sugerare sau în mod direct) să se obțină un anumit model „ideal", care poate să fie insolit pentru informatori. Enunțul trebuie repetat imediat şi în cazuri „accidentale": când vorbitorul ezită, face pauze (mari), se bâlbâie, ratează modalitatea cerută etc.

6. PRELUCRAREA ACUSTICĂ A DATELOR

Prin intermediul unui program de prelucrare a sunetelor (de ex., GoldWave), înregistrările digitalizate realizate cu reportofoane *maranz profesional* sunt reeşantionate la 16.000 Hz, apoi enunțurile vizate se segmentează şi se arhivează după codificarea AMPER (vezi *supra*). Pentru etapele ulterioare se folosesc instrumentele de analiză acustică dezvoltate la Centrul de Dialectologie din Grenoble. Segmentarea vocalelor din fiecare enunț se face cu ajutorul oscilogramei, spectrogramei şi al ascultării enunțului şi a sunetelor separate. Prin aplicarea în Praat a unui *script* pentru vocale rezultă, pentru fiecare vocală, un *text* care prezintă corelatele fizice ale acesteia: durata, intensitatea şi frecvența fundamentală F0, măsurată în trei puncte din desfăşurarea temporală a vocalei. Totodată, se trasează un contur intonațional al enunțului, „modelat/stilizat" prin eliminarea unor variații microprozodice intrinseci (ale vocalelor analizate) şi

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

co-intrinseci (datorate cooarticulației) şi ale altor trăsături individuale. O *interfață* realizată de A. Rillard produce în format *.jpg* histograme de durată şi intensitate, contururi melodice pentru fiecare enunț individual şi pentru valorile medii ale celor trei repetiții, precum şi histograme şi contururi melodice comparative (pe baza valorilor medii) ale modalităților enunțiativă şi interogativă, respectiv enunțiativă negativă şi interogativă negativă. Un inconvenient al interfeței este acela că nu permite compararea enunțurilor care au un număr diferit de vocale, de exemplu, conturul unui enunț la modalitatea declarativă pozitivă cu cel al modalității declarative negative corespunzătoare, deoarece ultima are în plus adverbul *nu*. Se realizează şi curbe melodice fără substanța fonică segmentală, care reproduc numai mişcarea tonală/melodică şi pot fi folosite în teste de percepție, deosebit de utile în cercetarea prozodiei.

Etapa de prelucrare acustică a datelor pentru a fi introduse pe site-ul AMPER-ROM şi/sau AMPRom durează cel mai mult în economia atlasului, prelucrarea datelor dintr-un punct de anchetă cu doi informatori consumă câteva sute de ore de muncă.

7. PUBLICAREA ATLASULUI

Fiind un atlas informatizat, AMPRom va fi o bază de date accesibilă pe site-ul http://amprom.uaic.ro/ lansat la 05. 07. 2011 la departamentul Mediaec al Universității[7] într-o formă demonstrativă, interactivă, care permite celor ce accesează site-ul să selecteze pe o „hartă vorbitoare" o localitate, un informator şi unul sau două enunțuri. Se poate asculta câte o mostră (.wav) din fiecare modalitate a unui enunț în rostirea reală a informatorului ales, tonul sintetic (_ton.wav), adică conturul melodic pur, fără suport segmental, al enunțului; se pot consulta trei grafice: durata, intensitatea maximă a vocalelor şi conturul melodic (F0) ale unui enunț şi se pot realiza comparații între contururi melodice ale unui enunț rostit de acelaşi informator cu modalități diferite sau între contururi melodice rostite de informatori diferiți din aceeaşi localitate sau din localități diferite.

În forma sa finală, site-ul trebuie să permită accesarea întregului material înregistrat în anchete. Fiecare punct de anchetă va avea un fişier-depozit care va conține toate datele culese în localitatea respectivă. Enunțurile analizate acustic, transcrise ortografic şi fonetic, vor fi reprezentate ca .wav în forma originară rostită de informator, ca _ton.wav (conturul melodic pur realizat prin sinteză), sub formă de oscilogramă şi spectrogramă şi vor fi însoțite de câte un .txt cu parametrii acustici ai vocalelor (frecvența/înălțimea măsurată în câte trei puncte, intensitatea maximă, durata), de conturul melodic (F0) pentru fiecare repetiție şi pentru media acestora. Datele acestor fişiere-depozit vor putea fi transferate pe alte tipuri de memorie magnetică-optică, cum ar fi CD/DVD-uri.

[7] Acest site va fi reorganizat şi adus la zi, atunci când se va găsi o persoană competentă şi disponibilă care să facă aceasta.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

Contururile melodice din diferite puncte de anchetă vor putea fi redate prin simboluri pe hărți pentru a vedea repartizarea lor areală. Asemenea hărți vor putea fi transpuse şi pe hârtie în fascicule/volume asemănătoare celor din geolingvistica tradițională.

Modalitățile de stocare şi prezentare a datelor oferă posibilitatea controlului obiectiv al fiabilității datelor culese şi al prelucrării acestora. Datele noastre vor putea fi folosite de specialiştii în prozodie sau de alți specialişti pentru elaborarea unor cercetări proprii bazate pe analiza auditivă, acustică sau pe sinteza vorbirii. De curând s-a inițiat preluarea unor date ale AMPRom într-un *spech-alined-corpus for Romania* alcătuit la Facultatea de Informatică în cadrul rețelei europene META-NET.

Materialul înregistrat de AMPRom va putea fi folosit şi pentru cercetări de fonetică segmentală (facilitate prin repetarea de mai multe ori a aceluiaşi cuvânt în diferite poziții în enunț)[8], de morfosintaxă şi, în mai mică măsură, de lexicologie/lexicografie.

8. SCURT ISTORIC ŞI STAREA ACTUALĂ A PROIECTULUI

Lucrările preliminare au început în anii 2002 şi 2003 în urma contactului personal cu Antonio Romano, unul dintre promotorii proiectului AMPER, care mi-a propus să organizez reprezentarea limbii române în proiectul romanic. În cadrul practicii studenților din anul I de la Facultatea de Litere la Seminarul de fonetică şi dialectologie al Universității „Al. I. Cuza" din Iaşi, am organizat mici anchete prozodice, probând tipuri de chestionare, procedee de culegere şi de prelucrare acustică a datelor, comparând contururi melodice din diferite zone ale țării. Ancheta prozodică efectuată de o studentă în satul natal – Pufeşti (Vrancea) a stat la baza unor cercetări proprii pentru teza de masterat, iar materialul înregistrat a fost preluat în site-ul AMPRom. La ideea participării la AMPER au aderat câțiva cercetători şi cadre didactice din Iaşi şi din alte centre universitare. Împreună cu L. Botoşineanu, A. M. Minuț şi A. Romano am realizat o comunicare (Turculeț, Botoşineanu, Minuț, Romano 2005) cu care am participat la cel de al II-lea Seminar AMPER de la Grenoble (2004). La acest seminar s-a stabilit coordonarea ştiințifică şi administrativă generală a proiectului şi a domeniilor lingvistice integrate. Am fost numit coordonator al domeniului limbii române. În 2005 am lansat ideea realizării, paralel cu participarea la AMPER, a unui atlas prozodic românesc (Turculeț, Botoşineanu, Minuț 2006).

Istoricul propriu-zis al celor două proiecte gemene AMPER-ROM şi AMPRom începe odată cu obținerea grantului CNCSIS 1365/2007–2008, care ne-a oferit resursele financiare pentru procurarea mijloacelor tehnice necesare şi pentru începerea anchetelor. Echipa de lucru a efectuat în această perioadă 10 anchete parțiale (numai cu inf. 5, 6) în unele centre culturale mai importante (I. C. Mladin:

[8] Vezi Turculeț 2010, 2011.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

nouă anchete şi A. M. Minuț: o anchetă) şi trei anchete în mediu rural (A. Turculeț: 2 anchete, V. Olariu: o anchetă). O parte din materialul adunat a fost folosit în comunicarea susținută la Simpozionul Internațional de Prozodie organizat, în cadrul AMPER, la Iaşi în 2008 (Turculeț, Botoşineanu, Minuț, Mladin 2008)[9].

După 2008 prima echipă de lucru la cele două proiecte s-a destrămat din lipsa susținerii financiare[10] şi a slabei participări a unor membri. În toamna anului 2009, Biroul Senatului Universității „Al. I. Cuza" ne-a oferit sprijin financiar pentru reluarea anchetelor (de către I. C. Mladin şi A. Turculeț), iar în 2010 proiectele AMPER-ROM şi AMPRom au fost incluse în planul de lucru al Departamentului de Cercetări Ştiințifice Interdisciplinare în Domeniul Socio-Uman. S-a format o nouă echipă de lucru alcătuită din 6, apoi 7 cercetătoare din cadrul secțiunii *Dicționare şi enciclopedii.* Un câştig real pentru proiectele de prozodie a fost faptul că două cercetătoare, Oana Beldianu şi Anca Bibiri, au obținut burse postdoctorale pentru cercetări prozodice în Maramureş şi Crişana, aflându-se, în prezent, în etapa de prelucrare a datelor culese pentru a fi incluse în site-ul AMPRom. Celelalte cercetătoare nu şi-au putut îndeplini sarcinile minimale (20 de ore lunar) de prelucrare a datelor din diferite motive, neînsuşindu-şi, din lipsă de perseverență şi continuitate în lucru, deprinderile necesare pentru a putea realiza în mod independent această operație. În toamna anului 2012, ca urmare a reorganizării Departamentului, numai Anca Bibiri a continuat să lucreze până în prezent la cele două proiecte prozodice, împreună cu o colaboratoare externă care a avut un contract de colaborare pe 6 luni.

Până în prezent au fost trimise la Baza de date AMPER înregistrările cu chestionarul AMPER-ROM din 10 localități şi se află în etapa finală prelucrarea datelor din alte două localități. În prezent anchetele pentru AMPER-ROM au fost realizate în proporție de 75%. Ne-am propus ca în anul curent – 2013, să încheiem anchetele pentru AMPER-ROM, prin efectuarea a 2–3 anchete la aromânii şi meglenoromânii din Grecia, precum şi a 3–4 anchete în unele zone dacoromâneşti mai puțin reprezentate în momentul de față. Prelucrarea datelor culese în aceste anchete va dura şi anul viitor, în condițiile în care doar doi participanți la proiect sunt în stare să efectueze această operație în mod independent.

În ceea ce priveşte proiectul AMPRom, situația actuală este următoarea:

Anchetele pentru cercetarea prozodiei la nivelul limbii literare vorbite/colocviale au fost efectuate în proporție de cca 90%: în 17 centre urbane din cele 20 planificate, iar din rețeaua de cca 30 de puncte în mediu rural au fost anchetate 15 localități (50%).

Etapa cea mai costisitoare, ca muncă şi timp, a proiectului este prelucrarea acustică a înregistrărilor făcute pe teren. Datele obținute cu chestionarul AMPER-ROM din 18–20 de localități, care au fost sau vor fi trimise până în 2014 la Baza de date

[9] Lucrările Simpozionului au fost publicate de Turculeț (ed.) 2008.

[10] În anul 2009 nu s-au mai acordat granturi şi, ulterior, tinerii mei colaboratori noi nu îndeplineau condițiile cerute pentru directorii de grant.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

AMPER, vor fi incluse în site-ul AMPRom. Prelucrarea datelor culese cu chestionarul AMPRom se află încă într-un stadiu incipient. Site-ul AMPRom conține în prezent datele înregistrate cu chestionarul AMPER-ROM în 5 localități din Moldova, care trebuie, de asemenea, întregite cu datele AMPRom. Anchetele pentru atlasul prozodic român ar putea fi terminate în următorii 2–3 ani, iar prelucrarea datelor va dura aproximativ un deceniu; o planificare strictă se va putea face atunci când se va şti exact câte persoane şi cu ce sarcini vor participa la acest proiect[11].

Menționăm aici câteva dintre rezultatele unor analize parțiale a datelor înregistrate în proiectul AMPRom realizate până în prezent.

Nu există tipare intonaționale „unice" pentru limba literară vorbită, aşa cum pare să reiasă din cercetările Laurenției Dascălu Jinga (2001, 2005). Acestea variază în funcție de originea locală a vorbitorului (mai exact, în funcție de varietatea locală a românei pe care acesta şi-a însuşit-o în perioada socializării primare), posibil şi de gradul de instrucție şi de stilul de vorbire adoptat de locutor[12]. Limitându-ne la aspectul neutral (de bază) al intonației, cele mai multe variații apar la propozițiile interogative totale. Pe lângă cele două modele intonaționale ale acestor propoziții descrise de autoarea citată[13]: 1) cu contur terminal (CT) *ascendent* pe silabă finală accentuată şi 2) cu CT *ascendent* (pe silaba accentuată) – *descendent* (pe silaba/silabele neaccentuate următoare), mai sunt atestate încă cel puțin două modele: 3) cu CT *descendent înalt* (vs. *descendent jos* al enunțiativelor sau interogativelor parțiale) pe ultima silabă accentuată, precedată, adesea, de un „platou înalt"[14] care cuprinde, în enunțurile cu structura SVO, sintagma verbală şi 4) cu CT *ascendent prelungit* atât pe ultima silabă accentuată, cât şi pe silaba/silabele următoare[15]. Adesea aceste modele coexistă la acelaşi vorbitor fără deosebiri funcționale evidente, iar din interferența lor pot rezulta contururi mixte, contaminate.

Repartiția teritorială a modelelor intonaționale nu coincide cu repartiția graiurilor dacoromâne stabilită cu ajutorul datelor fonetice şi lexicale oferite de hărțile atlaselor lingvistice, nici măcar cu împărțirea cea mai largă şi cea mai veche

[11] Nu putem decât spera că Universitatea „AL. I. Cuza" din Iaşi va găsi resurse, măcar minime, de a finanța în continuare proiectele AMPER-ROM şi AMPRom şi nu le va abandona în stadiul avansat în care se află.

[12] Vezi Turculeț, Botoşineanu, Minuț, Romano 2005; Turculeț 2006;Turculeț, Botoşineanu, Minuț, Mladin 2008.

[13] Faptul că noua ediție a *Gramaticii* Academiei – GLR, II, 2005 a preluat aceste modele, ridicându-le la rangul de norme prescriptive ale intonației româneşti (primele de acest fel în istoria gramaticii româneşti) nu poate efasa dificultățile reale ale stabilirii unor norme prescriptive în acest domeniu al limbii.

[14] Cf. Dascălu Jinga 1986.

[15] Faptul că acest CT caracterizează interogativele totale cu focalizarea ultimului constituent permite ipoteza că la origine ar fi o marcă pragmatică care tinde să se generalizeze în unele zone sau la unii informatori. În mod asemănător, emfatizarea afectivă a negației *nu* în asertivele negative s-a „gramaticalizat" la mulți vorbitori, devenind o marcă a acestor enunțuri.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

între graiurile munteneşti (sudice) şi cele nemunteneşti (nordice). În ceea ce priveşte intonaţia, graiurile moldoveneşti merg, în esenţă, cu graiurile munteneşti şi se delimitează de cele ardeleneşti învecinate[16]. Calificarea drept „ardelenească" a CT „descendent înalt" nu trebuie însă luată *ad-litteram*. AMPRom atestă acest model şi în afara Transilvaniei în sens larg (cu Maramureşul, Crişana, Banatul) prin Bucovina, Basarabia, Oltenia. AMPRom va putea contribui la o mai bună cunoaştere a ariilor intonaţionale şi la stabilirea unei tipologii prozodice a graiurilor şi dialectelor româneşti. Această tipologie va putea fi verificată prin aplicarea unor procedee matematice de tip dialectometric[17].

Pe lângă CT, important pentru marcarea modalităţii enunţului, trebuie luată în consideraţie întreaga mişcare a tonului fundamental în enunţ, chiar în interogativele totale neutre. Unii vorbitori, de exemplu, din nordul Bucovinei pun accentul nuclear (sintactic) pe verb, după care tonul coboară până la final ca în enunţiative.

9. ATLASUL MULTIMEDIA ROMÂN (AMPROM) ÎN TRADIŢIA GEOLINGVISTICII ROMÂNEŞTI

De la începuturile sale, geolingvistica românească s-a situat la nivelul de vârf al romanisticii, care a dat modelele-etalon ale geolingvisticii universale. *Atlasul lingvistic român*, numit de I. Iordan un „monument închinat limbii române", s-a bucurat de o bună primire în rândul romaniştilor. Într-o amplă recenzie-studiu la primul volum al părţii I a ALR, Karl Jaberg (1940), el însuşi director al unui atlas romanic celebru, aprecia ALR ca cel mai bun atlas lingvistic apărut până atunci.

Vizând diferite nivele ale limbii, de la lexic şi fonetică la morfo-sintaxă şi semantică, ALR nu a avut mijloacele tehnice necesare pentru a aborda şi domeniul complex al intonaţiei. După două decenii, Emil Petrovici lansa proiectul unui nou atlas lingvistic naţional, de data aceasta compus din mai multe atlase regionale, cu scopul de a spori, printr-o reţea de puncte mai deasă, cunoaşterea graiurilor româneşti. Înregistrarea datelor privind variaţia intonaţiei nu a putut intra nici în programul de lucru al atlaselor regionale.

Prin dezvoltarea informaticii şi a programelor de extragere automată a frecvenţei fundamentale în perioada anilor '70–'80, cercetarea prozodiei, în special a intonaţiei, a luat un mare avânt, pe de o parte, în fonetica experimentală, mai ales de sinteza vorbirii, pe de altă parte, în abordările sistematice ale fonologiei intonaţiei speciale (a unei limbi) sau generale. Până la începutul secolului nostru, lucrările consacrate intonaţiei aveau ca obiect aproape exclusiv nivelul limbilor de

[16] De exemplu, între graiurile ardeleneşti de nord-est şi cele moldoveneşti învecinate (din Bucovina) există o limită prozodică (Turculeţ 2012).

[17] În legătură cu primele încercări de a calcula „distanţa prozodică" pe baza datelor AMPER, vezi unele contribuţii în Turculeţ (ed.) 2008; mai recent, Contini 2011: 9.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

cultură, iar compararea rezultatelor obținute era dificilă din cauza premiselor teoretice şi a metodelor de lucru diferite[18]. Este meritul profesorului Michel Contini de a fi văzut aceste deficienţe şi de a fi organizat, prin proiectul AMPER, prima cercetare sistematică şi de mare anvergură a modelelor prozodice utilizate în limbile romanice. Prin acest proiect, romanistica îşi confirmă rolul în avangarda geolingvisticii, propunând un nou model de atlas lingvistic.

După cum AMPER a fost conceput de Michel Contini cu scopul de a completa *Atlasul lingvistic roman* (ALiR), tot astfel, AMPRom va completa *Atlasul lingvistic român* (ALR) şi *Noul atlas lingvistic român, pe regiuni* (NALR, ALRR) cu date din domeniul prozodiei.

AMPRom va fi *primul atlas prozodic român*, având ca obiect înregistrarea principalelor modele prozodice utilizate de vorbitori şi va cuprinde întregul spectru al variației diatopice a limbii române (*regiolecte*): graiuri, dialecte, variante locale ale limbii de cultură supradialectale. Prin înregistrarea unor subiecți cu statut socio-cultural diferit în centrele urbane, AMPRom va permite, de asemenea, abordarea sociolingvistică a varietății diastratice şi diafazice.

În ultimele decenii, paralel cu redactarea volumelor din seria atlaselor regionale, dialectologii români au participat la realizarea atlaselor multinaționale *Atlas linguarum Europae* (ALE) şi *Atlas linguistique roman* (ALiR), aparținând celei de a doua generații, cea a atlaselor lingvistice *interpretative.* După aceste modele, dar şi prin dezvoltarea tradiției geolingvisticii româneşti, reprezentată de *Micul atlas lingvistic român*, care este un atlas interpretativ, şi de interpretarea parțială a materialului cules în mai multe atlase regionale, Nicolae Saramandu a inițiat (Saramandu 1960) şi coordonează un atlas românesc interpretativ, realizat pe baza datelor atlaselor lingvistice regionale: *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Sinteză* (ALRR. *Sinteză*), din care au fost publicate primele două volume.

În geolingvistica română, AMPRom este un atlas de tip *nou* nu numai prin obiectul specific, ci şi prin demersul teoretico-metodologic care urmează, cu unele dezvoltări proprii, modelul proiectului AMPER. AMPRom aparține generației a treia a atlaselor lingistice, numite, din diferite perspective, electronice/informatizate, variaționiste/pluridimensionale, multimedia/ vorbitoare.

AMPRom este un atlas *electronic*, *informatizat* în toate etapele constituirii sale, de la înregistrarea şi stocarea digitală a datelor, prin prelucrarea acustică a acestora cu ajutorul programelor de calculator, la publicarea atlasului în forma unei baze electonice de date.

AMPRom este un atlas *multimedia* prin reprezentarea vizuală (grafică) a datelor: oscilograme, spectrograme, curbe de durată, intensitate şi F0, contururi melodice individuale şi comparate, dar şi auditivă, permițând ascultarea secvențelor înregistrate în rostirea directă a vorbitorilor, precum şi a conturului melodic „pur”, realizat prin sinteză, al acestora. Întrucât păstrează şi redau rostirea

[18] Aceste idei au fost exprimate în repetate rânduri de M. Contini, vezi, de exemplu, Contini 2008.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

reală a informatorilor, atlasele din ultima generație sunt numite şi atlase „vorbitoare” (*parlants*).

AMPRom este un atlas *variaționist*/*pluridimensional* prin posibilitățile pe care le oferă, prin cele trei niveluri stilistico-pragmatice ale corpusurilor fix, semispontan şi spontan, pentru cercetarea variației prozodice, în primul rând, diatopice, dar şi a variației diastratice şi diafazice. Structurarea datelor într-o bază electronică permite relaționarea complexă a unei cantități mari de informații, care pot fi sporite oricât prin caracterul „deschis” al atlasului.

Realizarea proiectului AMPRom va pune la dispoziția cercetătorilor români şi străini o amplă bază de date prelucrate şi va menține geolingvistica românească la nivelul actual al geo-lingvisticii romanice.

REFERINȚE

Anderson *et alii* 1991 = Anderson, Anne, Miles Bader, Ellen Gurman Bard, Elizabeth Boyle, Gwyneth Doherty, Steve Garrod, Stephen Isard, Jacqueline Kowtko, Jan McAllister, Jim Miller, Catherine Sotillo, Henri Thompson & Regina Weinert, *The HCRC Map Task Corpus*, în „Language and Spech” 34/4, p. 351–366.

Bibiri, Panaite, Turculeț 2012 = Anca Bibiri, Oana Panaite, Adrian Turculeț, *Utilizarea procedeului MapTask în proiectele Atlas Multimédia Prosodique de l'Espace* Roman (AMPER-ROM) *şi Atlasul multimedia prozodic român* (AMPRom), comunicare la Conferința Internațională „Comunicare, Context, Interdisciplinaritate”, organizată de Facultatea de Ştiințe şi Litere a Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureş, la 22–23 noiembrie 2012 (predată spre publicare).

Contini 2008 = Michel Contini, *Vers une typologie intonative des variétés romanes*, în Turculeț (éd.), p. 13–18.

Contini, Romano 2011 = Michel Contini, Antonio Romano, *Au départ, un projet de dialectologues,* în Mairano (éd.) 2011, p. 3–11.

Dascălu Jinga 1986 = Laurența Dascălu Jinga, *O intonație sud-carpatică în Țara Oltului,* în SCL XXXVII, 1, p. 24–49.

Dascălu Jinga 2001 = Laurența Dascălu Jinga, *Melodia vorbirii în limba română,* Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.

Dascălu Jinga 2005 = Laurența Dascălu Jinga *Organizarea prozodică a enunțului,* în GLR, II, 2005, p. 902–946.

GLR, II, 2005 = Academia Română, *Gramatica limbii române*, II*, Enunțul,* Bucureşti, Editura Academiei Române.

Jaberg 1940 = Karl Jaberg, *Der rumänische Sprachatlas und die Struktur des dacorumänischean Sprachgebiets*, în „Vox Romanica”, 5, p. 49–86.

Mairano (ed.) = Paolo Mairano (éd.), *Intonations Romanes,* în „Géolinguistique”, hors-série 4, ELLUG.

Saramandu 1960 = Nicolae Saramandu, *Pentru un atlas al atlaselor lingvistice regionale*, în LR XXXIX, 1, p. 57–65.

Turculeț 2006 = Adrian Turculeț, *Variante regionale ale intonației românești*, în *Limba şi literatura română. Regional–Național–Universal*.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)

Simpozion internațional, Iași–Chișinău, 24–27 noiembrie 2005, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, p. 257–272.

Turculeț 2007 = *Un nou atlas lingvistic romanic:* AMPER, în SCL, LVIII, p. 203–213.

Turculeț (ed.) 2008 = *La variation diatopique de l'intonation dans le domaine roumaine et roman*, Iași, EUAIC.

Turculeț 2010 = *Intonația interogativă a aromânilor din R. Macedonia (cu câteva particularități segmentale ale informatorilor)*, în FD, XXIX, p. 157–176.

Turculeț 2011 = *Cercetări de (micro)fonetică aromânească,* în Manuela Nevaci (ed.) *Studia linguistica et philologica. Omagiu Profesorului Nicolae Saramandu la 70 de ani*, Bucureşti, EUB, p. 799–808.

Turculeț 2012 = *Există o graniță prozodică a graiurilor ardeleneşti?,* în *Lucrările celui de-al XIV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie (Cluj-Napoca, 16–17 septembrie 2010)*, Cluj, Argonaut, Scriptor.

Turculeț *et alii* 2005 = Adrian Turculeț, Luminița Botoşineanu, Ana-Maria Minuț & Antonio Romano, *Recherches acoustiques sur quelques aspects régionaux de l'intonation du roumain littéraire*, în *Projet* AMPER. *Atlas multimédia prosodique de l'Espace roman*, „Géolinguistique” hors-série no 3, ELLUG, p. 281–304.

Turculeț, Botoşineanu, Minuț 2006 = Adrian Turculeț, Luminița Botoşineanu, Ana-Maria Minuț, *Un nou proiect de integrare în dialectologia romanică (AMPRom)*, în *Comunicare interculturală şi integrare europeană*, volum îngrijit de Elena Dănilă, Ofelia Ichim, Florin-Teodor Olariu, Iași, Editura Alfa, p. 283–290.

Turculeț *et alii* 2008 = AdrianTurculeț, Luminița Botoşineanu, Ana-Maria Minuț, Ioan-Constantin Mladin, *Aspects de la variation diatopique de l'intonation au niveau de la langue roumaine standard*, în Turculeț (ed.), p. 21–72.

L'ATLAS MULTIMEDIA PROSODIQUE ROUMAIN (AMPRom)

RÉSUMÉ

L'auteur présente le projet AMPRom, l'état actuel du déroulement du projet et il esquisse la place de cet atlas prosodique au cadre de la géolinguistique roumaine.

BDD-A15338 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 21:02:15 UTC)